

POHJOIS-SUOMEN HALLINTO-OIKEUDELLE

VASTASELITYS ASIASSA DNRO 01574/19/4113

VASTASELITYKSEN ANTAJA

Kemijärven kaupunki
PL 5
98100 KEMIJÄRVI

PROSESSIOSOITE

Kemijärven kaupunki
PL 5
98100 KEMIJÄRVI

KANNANOTOT

Yleistä

Pohjois-Suomen hallinto-oikeus on 29.4.2020 päivätyllä lähetteellä nro 1746/20 varannut Kemijärven kaupungille tilaisuuden esittää selvitystä MRL 192 §:n 1 mom. mukaisen valitusoikeuden olemassaolosta sen puolesta, että kaupungilla oli oikeus hakea oikaisua Sallan rakennustarkastajan päätöksiin:

Rakennuslupa 17.5.2019 § 40 Sallan Portin tuulivoimapuisto, voimala 1

Rakennuslupa 17.5.2019 § 33 Sallan Portin tuulivoimapuisto, voimala 2

Rakennuslupa 17.5.2019 § 34 Sallan Portin tuulivoimapuisto, voimala 3

Rakennuslupa 17.5.2019 § 35 Sallan Portin tuulivoimapuisto, voimala 4

Rakennuslupa 17.5.2019 § 36 Sallan Portin tuulivoimapuisto, voimala 5

Rakennuslupa 17.5.2019 § 37 Sallan Portin tuulivoimapuisto, voimala 6

Rakennuslupa 17.5.2019 § 38 Sallan Portin tuulivoimapuisto, voimala 7

Rakennuslupa 17.5.2019 § 39 Sallan Portin tuulivoimapuisto, voimala 8

Kemijärven kaupungin vastaselitys / selvitys valitusoikeudesta, kohdistuu siis jokaiseen edellä mainittuun kahdeksaan rakennuslupapäätökseen.

Valitusoikeudesta

MRL 192 § 1. mom. mukaan valitusoikeus rakennuslupapäätöksestä on (ote finlex):

192 § ([22.12.2009/1589](#))

Valitusoikeus rakennus- ja toimenpidelupapäätöksestä

Valitusoikeus rakennus- ja toimenpidelupapäätöksestä on:

- 1) viereisen tai vastapäätä olevan alueen omistajalla ja haltijalla;
- 2) sellaisen kiinteistön omistajalla ja haltijalla, jonka rakentamiseen tai muuhun käyttämiseen päätös voi olennaisesti vaikuttaa;
- 3) sillä, jonka oikeuteen, velvollisuuteen tai etuun päätös välittömästi vaikuttaa; sekä
- 4) kunnalla.

Kemijärven kaupunki katsoo, että valitusoikeus syntyy kaikilla edellä mainituilla perusteilla.

Koska huomattavan suuri ja maisemassa erittäin näkyvä tuulivoimapuisto sijoittuu, välimatkasta huolimatta, suoraan vastapäätä Suomen alueen Kemijärven kaupungin omistamaa 90 kiinteistöä, joista myöhemmin tarkempi selvitys, on katsottava, että valitusoikeus syntyy MRL 192 § 1.mom. kohdan 1 perusteella. Kyse on vastapäisistä alueista.

Koska Kemijärven kaupunki Suomen alueen 90 kiinteistön omistajana on sellainen kiinteistön omistaja, jonka rakentamiseen tai muuhun käyttämiseen tuulivoimaloiden rakentaminen voi varmuudella olennaisesti vaikuttaa, on katsottava, että valitusoikeus syntyy MRL 192 § 1. mom. kohdan 2 perusteella.

Sallan Portin tuulivoimahankkeen kaikki rakennuslupapäätökset vaikuttavat välittömästi Kemijärven kaupungin, Suomen alueen 90 kiinteistön omistajan, oikeuteen ja etuun. Näin ollen on selvää, että valitusoikeus syntyy MRL 192 § 1. mom. kohdan 3 perusteella.

Kemijärven kaupungin valitusoikeus voi perustua myös asemaan kuntana.

Valitusoikeuden syntymisen perusteena ovat Kemijärven kaupunkiin kohdistuvat vaikutukset.

Vastinepyynnössä pyydettiin esittämään kaupungin omistamat kiinteistöt, joihin voimaloilla on vaikutusta. Vastaselityksen liitteenä 1. on luettelo Kemijärven kaupungin Suomen alueen huomattavan suuresta matkailuun liittyvästä kiinteistöomaisuudesta. Liitteen luettelosta ilmenee lisäksi kiinteistön käyttötarkoitus. Taulukossa on merkinnällä lomatontti osoitettu vielä rakentamattomia rekisteröityjä tontteja. Liitteenä 2. on kartta, josta ilmenee Kemijärven kaupungin huomattavan laaja maaomaisuus Suomen alueella (vihreä vinoviivoitus). Liitteenä 3. on asemakaavaotekooste Suomen alueelta, josta ilmenee kiinteistöjen käyttötarkoitus.

Suomun alueella kaupungin kiinteistöomaisuus käsittää suurimman osan Suomen asemakaavoitetusta alueesta. Kemijärven kaupungilla on Suomen alueella vapaana valmiin kunnallistekniikan piirissä noin 80 lomarakennustonttia, joiden kysyntään voimaloilla on varmasti suuri haitallinen merkitys. Kaiken kaikkiaan Kemijärven kaupungilla on yli 90 kiinteistöä Suomen alueella. Osa kiinteistöistä on lisäksi ns. raakamaata, joka osaltaan mahdollistaisi vielä uusien matkailuhankkeiden kehittämisen alueelle. Tuulipuistohanke vaarantaa tämän kaiken kiinteistöomaisuuden hyödyntämisen ja kehittämisen ja tekee pitkälti turhaksi jo tehdyt investoinnit.

Suomun matkailun kehittämisen merkitys puhtaasti matkailumielessä on merkittävä. Suomi oli aikoinaan maamme todennäköisesti kuuluisin talviurheilu- ja laskettelukeskus. Suomen "kulta-aikoina" laskettelukeskus työllisti satoja ihmisiä suoraan ja välillisesti. Nykyäänkin mm. mökkivuokraus, siivoukset, huollot, laskettelukeskuksen hotelli, ravintolatoiminnat ja ohjelmalvelut työllistävät kemijärveläisiä. Lisäksi on otettava huomioon, että Suomen alueen kehittämiseen on panostettu paljon viime vuosina. Mm. merkittävä hotelli-investointi. Pitkäjärven kehittämisen tavoitteena on perustellusti ollut Suomen uudet "kulta-ajat". Nyt ne ovat kaikki vaarassa liian lähelle sijoittuvan erittäin näkyvän tuulivoimahankkeen tulemisen myötä.

Tuulivoimaloiden myötä Kemijärven kaupunki menettää omaisuuden arvonalenemisen kautta mittavia summia myyntitappioina ja menetettyinä liittymä-, vuokra- ja kiinteistötuloina. Matkailuelinkeinon kehittämisen pysähtymisen ja todennäköisen hiipumisen kautta vaikutukset kaupungin kiinteistöverotuloihin ja ansiotuloverotuloihin tulevat olemaan erittäin negatiiviset. Matkailijoiden Kemijärven kaupungin alueelle tuomat tulot vähenevät merkittävästi, juuri kun Suomen matkailualueelle oli tehty merkittäviä investointeja mm. uuden hotellin muodossa.

Nykyistä työllistämisaikutusta kuvaa esim. se, että tunturikeskuksen pääyrityksen n. 30 kemijärveläisen lisäksi on otettava huomioon myös Suomen alueen muut yritykset, jotka hyötyvät pääyrityksen toiminnan volyymeistä; ohjelmalvelut, mökkihuolto, mökkivuokraus, teiden auraukset, Joutsijärven kyläkauppa, Tuulenpesän lounaspaikka jne. työllistävät suuren joukon kemijärveläisiä.

Lisäksi Suomen hotellit ovat kaukolämmön käyttäjiä, huomattavan isoja veden käyttäjiä (lumetus, hotelli), sähkön käyttäjiä (valaistus, hissit, lumetus, hotelli, mökit), eli verotulojen lisäksi maksavat Kemijärven kaupungin tytäryhtiöille vuosittain vähintäänkin saman verran ao. palveluista maksuja kuin kaupunki saa verotuloja.

Edelleen on syytä myös mainita, että Suomen alueen kehityksellä on suuri merkitys Kemijärven yöjunayhteydelle, liityntäliikenneyhteyksiin ja lentoliikenteelle (Kuusamo, Rovaniemi). Näin ollen on selvää, että matkailutoiminnan ylläpitämiselle ja kehittämiseksi haitalliset toiminnot, kuten Sallan Portin tuulivoimahanke, on omiaan heikentämään myös liikenneyhteyksien ylläpitoa ja kehittämistä. Matkailualueen infra palvelee myös lähikyliä liikunta- ja virkistyspaikkana (valaistut ja ylläpidetyt ladut, kävely- ja pyöräilyreitit, merkityt ulkoilualueet, tulipaikat, moottorikelkkareitit jne). Tuulivoimapuiston toteutuessa ja matkailun näivettyessä, myös näiden toimintojen ylläpito ja käyttö kärsii.

Kemijärven kaupunki toteaa edelleen, että Suomella on jo nyt merkittävästi vuodepaikkoja, hotelleissa ja mökeissä arviolta yhteensä yli 500 vuodepaikkaa. Eli Hotelli Suomu 64 vuodepaikka ja 2 suitea, Suomen villat 30 kpl/ 8:lle ja Suomen Mökit n. 200 vuodepaikkaa. Matkailuelinkeinon harjoittajat ovat tietoisia siitä, että mökeillä kävijät arvostavat rauhaa ja hiljaisuutta, sekä turvallisuutta ja "rakentamatonta" ympäristöä, joten Sallan portin tuulivoimalasuunnitelmat tuovat selvän merkittävän imagohaitan Suomeen nykyisille ja tuleville potentiaalisille asiakkaille ja vaikeuttavat alueen kehittämistä. Sekä alueella toimiva veturiyrittäjä että Kemijärven kaupunki ovat satsanneet alueeseen paljon infran, tonttien, lämpölaitoksen ym. kautta.

Vielä kuluvan vuoden lopussa Suomelle on tulossa uusia asiakkaita mm. Iso-Britanniasta ja Irlannista joulukuussa 2020 avattavaan uuteen hotelli-ravintolaan. Kansainvälisten matkailijoiden määrä on kasvamassa Suomeen alueella tämänkin myötä jatkossa tuhansittain, ja he tuovat alueelle uutta ostovoimaa mukanaan. Sallan portin tuulivoimasuunnitelmat ovat imagohaitta myös kansainvälisten matkailijoiden kannalta, jotka tulevat etsimään alueelta luonnon rauhaa ja aitoa alkuperäistä Lapin tunnelmaa.

Suomen alueen vuosikymmeniä kestäneen matkailuliiketoiminnan kanssa pahasti ristiriidassa olevan vahingollisen tuulivoimahankeeseen negatiiviset vaikutukset Kemijärven kaupungille ovat siis raskaat ja moniulotteiset.

On selvää, että tällaiset haitalliset vaikutukset perustavat Kemijärven kaupungille valitusoikeuden.

Kaupungin talouteen ja varallisuusasemaan kohdistuvien välittömien haittavaikutusten lisäksi, kaupunki haluaa vielä lausua Sallan Portin tuulivoimahankeeseen haitoista seuraavaa, koska kaupungin lisäksi haitankärsijöitä ovat kaikki Suomen alueen matkailuyrittäjät ja Kemijärven kaupungin asukkaat ja yritykset laajemminkin:

Haitalliset matkailuvaikutukset

Hankkeella on ennen kaikkea negatiivisia matkailuvaikutuksia.

Toisin kuin Sallan kunta on katsonut, Portin tuulivoimahankkeella olisi toteutuessaan erittäin negatiiviset matkailuvaikutukset Suomen matkailukeskuksen ja Kemijärven alueella.

Metsäntutkimuslaitoksen METLAN julkaisema selvitys vuodelta 2012 (raportti 237: Selvitys matkailijoiden suhtautumisesta Mielmukkavaaran tuulipuistohankkeeseen. Tyrväinen-Järviluoma-Nikkola-Silvennoinen) tulee johtopäätökseen, että matkailualueen läheisyydessä sijaitseva tuulivoimapuisto voi vaikuttaa merkittävän haitallisesti luontomatkailuun. Tuulipuisto on omiaan vähentämään nimenomaan ulkomaisten matkailijoiden määrää. Ulkomaiset matkailijat arvioivat valtaosaltaan, että tuulipuisto toteutuessaan vähentää halukkuutta vieraila matkailualueella. Erityisesti kansainvälisille matkailijoille koskematon luonto on ensisijainen vetovoimatekijä ja tämä heijastuu suhtautumiseen tuulipuistoihin. Tämä pätee tietysti Kemijärven ja Suomen matkailuun (luonto-, vesistö- yms. matkailu). Tuulipuiston myötä visuaalinen maisema heikkenee, eli luonnonmaisema menetetään. Matkailijoiden kannalta keskeistä on, miten tuulipuisto ja sen rakenteet näkyvät esim. ohjelmapalveluyrittäjien käyttämille reiteille. Erityisesti kansainvälisille matkailijoille Suomen koskematon luonto esim. juuri Lapissa on ensisijainen vetovoimatekijä, ja se heijastuu myös heidän suhtautumisessa tuulipuistoon. Vaikutukset ovat haitallisia niin aasialaisiin, keski-eurooppalaisiin, venäläisiin, kotimaisiin kuin muihinkin matkailijoihin. Suomen ja Kemijärven osalta venäläisten matkailijoiden osalta haittavaikutuksia voimistaa luonnollisesti rajanläheisyys. Tuulipuiston myötä menetetään suuri matkailijapotentiaali.

Kun otetaan huomioon em. tutkimustulokset haitallisista matkailuvaikutuksista ja arvioidaan vielä tarkemmin Portin tuulipuiston haitallisia vaikutuksia Suomen matkailukeskuksen ja sen ympäristössä olevan 300 lomamökin ja kahden hotellin toimintaan, voidaan tehdä seuraavat havainnot negatiivisista vaikutuksista:

-Tuulivoimapuisto tulee Kalliovaaran lähietäisyyteen, joka on Suomen alueen paras revontulimatkailun paikka.

-Kalliovaarassa kaupunki on juuri suorittanut metsän harvennusta, joka edistää näkyvyyttä (tuulipuisto ja revontulet).

-Kalliovaara sopii ns. revontulikotien eli katselu- ja majoituspaikkojen rakentamiseen.

-Portin tuulivoimalat tulevat dominoimaan luonnonmukaisen matkailun maisemaa ja muuttaa luonnonmaiseman teolliseksi maisemaksi haitallisella tavalla.

-Portin tuulivoimalat sijaitsevat Itä-Suomun huipulta katsoen juuri pohjoisessa revontulimaiseman edessä, eli yöllisten kelkkasafariasiakkaiden näköalan pilaajina.

-Haittavaikutuksia lisää se, että revontulimatkaileu on vetonaula Keski-Euroopan ja Aasian suunnasta tuleville asiakkaille.

-Revontulimatkaileu on paitsi Lapin myyntivaltti, niin myös Norjan ja Islannin myyntivaltti. Portin tuulipuisto on omiaan pilaamaan tämän matkailuvaltin Suomun matkailukeskuksessa ja johtaa matkailutulosten merkittävään laskuun.

-Kilpailevat matkanjärjestäjät Sallan alueella saavat Suomun matkailukeskuksen kustannuksella etuja tuomalla esiin sen tosiasian, että Portin tuulipuiston sijoituksella on merkittävää maisemaa ja matkailua pilaavaa vaikutusta Suomun matkailukeskuksen alueella.

Itä-Lapin maakuntakaavassa on matkailun kehittämisalueeksi haluttu ottaa erityisesti Rovaniemi-Kemijärvi-Salla ja toisaalla Kemijärvi-Joutsijärvi-Suomu-Kuusamo pääväylästä. Toisin sanoen tämä reitti, johon Puhuri Oy:n tuulivoimalat sijoittuvat, on valittu matkailun kehittämisen ydinalueeksi, jonka helmi ja sydän ovat Suomutunturin matkailukeskus ja Kemijärven vesistö. Portin tuulivoimahanke on omiaan tuottamaan merkittävää haittaa ja suoranaista tuhoa matkailuelinkeinoille. Tämän vuoksi rakennusluvat on kumottava lainvastaisena.

Näin edellä esitetyn analyysin myötä Portin hankkeen haittavaikutukset ovat saaneet konkreettisen sisällön.

Tämän johdosta rakennusluvat on kumottava lainvastaisina. Luvat perustuvat puutteellisiin matkailuvaikutusten selvittämiseen ja arviointiin. Hankkeessa ei oteta huomioon kunnan ja Kemijärven kaupungin alueen elinkeinoelämän toimintaedellytyksiä. Hanke on omiaan aiheuttamaan kohtuutonta haittaa maanomistajille ja matkailuyrittäjille.

Haitalliset elinkeino- ja maisemavaikutukset

Suunniteltu tuulivoimarakentaminen ja muu maankäyttö ei sopeudu maisemaan ja ympäristöön, eikä täyttää kauneuden ja sopusuhtaisuuden vaatimuksia. Tämä on vastoin MRL 77b §:n, MRL 136 §:n ja MRL 117 §:n vaatimuksia.

Tuulipuiston maisemavaikutukset ulottuvat Suomulle ja vielä huomattavan kauas, jopa Joutsijärven asutukseen 16 km asti ja Kemijärven keskustaajamaan 30 km asti. Jo kaavaselostuksesta ilmenee välillisesti, että välttyäkseen voimaloiden maisemavaikutukselta, niin asukkaat ja kiinteistönomistajat joutuvat ylläpitämään alueillaan suojapuustoa ja -istutuksia peittämään voimaloiden näkyminen maisemassa.

Kemijärven kaupunki katsoo, ettei esim. melu-, valo-, matkailu-, maisema- ja muitakaan ympäristövaikutuksia Kemijärven kaupungin ja erityisesti Suomen alueen, elinkeinoelämän toimintaedellytyksiin ole huomioitu riittävästi ennen rakennuslupien myöntämistä. Tämän vuoksi hanke on erityisen tuhoisa Kemijärven kaupungin kannalta.

Koska tuulivoimalat sijoittuvat Rovaniemen ja Itä-Lapin maakuntakaavaehdotuksen kaavakartalla matkailun vetovoima-alueeksi, matkailun ja virkistykseen kehittämisen kohdealueeksi osoitetulle alueelle, Kemijärven kaupungin mielestä ko. merkintä osoittaa, että alueelle ei pidä sijoittaa maisemaa rikkovia taikka ympäristöstä selvästi erottuvia laitteita taikka rakenteita.

Kemijärven kaupungin mielestä tuulivoimalat Suomen matkailukeskuksen läheisyydessä eivät sopeudu maisemaan, vaan rikkovat luontoarvoja sekä aiheuttaa taloudellisia menetyksiä maaomistajille sekä alueen yrittäjille.

Kemijärven kaupungin kanta ja hankkeen vastustus tällä ja edellä mainituilla perusteilla on johdonmukainen ja tasapuolinen, sillä kaupunki on jo muutama vuosi sitten itse hylännyt omalle alueelleen suunnitellut järvimaisemaan ja matkailuun laajasti kielteisesti vaikuttavat laajat tuulivoimahankkeet.

Sallan Portin tuulivoimaosayleiskaavan kuvasovitteiden luotettavuutta on syytä tarkastella huolella uudestaan. Kaupungin käsityksen mukaan voimaloiden näkyvyys saattaa kuvissa välittyä todellisuutta heikommin, eli voimalat saattaisivat näkyä huomattavasti paremmin tarkasteltaessa maisemaa juuri Suomutunturilta käsin.

Puuttuva YVA -menettely ja poikkeamispäätöksen tarve

Rakennuslupaehdon ehdon mukaan tuulivoimapuiston 8 voimalan kokonaisteho saa olla enintään 30 MW, joka lukee myös kaavamääräyksissä. Kuitenkin ennen vielä lainvoimaa vailla olevan Sallan Portin tuulivoimaosayleiskaavan laatimista Lapin ELY -keskus oli YVA -lausunnossaan todennut, että **”Hakemuksen tarkoittaman hankkeen voi toteuttaa vain alle 3,75 MW:n tuulivoimaloilla, muutoin**

voimalamäärää on vähennettävä siten, että kokonaisteho on alle 30 MW.” Tämä merkitsee sitä, että ennen rakennuslupien myöntämistä olisi tarvittu uusi YVA-menettely, jossa tutkitaan nyt luvitetun 30 MW tuulipuiston ympäristövaikutukset ja kaavamuutos. Koska myöhemmin on ilmennyt, että hankkeesta vastaava tavoittelee Sallan Portin kaava-alueelle jopa 5.3 MW tehoisia tuulivoimaloita, on katsottava, että ennen rakennuslupien myöntämistä olisi tarvittu MRL 171 §:n mukainen poikkeamispäätös Sallan Portin lainvoimaa vailla olevan, ELY-keskuksen kannasta piittaamatta, laaditun tuulivoimaosayleiskaavan määräyksistä, jonka mukaan kokonaisteho saa olla enintään 30 MW. Koska näin ei ole tehty, on rakennusluvut kumottava lainvastaisina. Koska rakennusluvut on myönnetty ilman tarvittavaa poikkeamispäätöstä, määräytyy valitusoikeus laajempaan kuin normaalisti rakennusluvista. Valitukset on tutkittava laajasti MRL 193 § 1. mom. mukaisesti (ote finlexistä):

193 § (21.4.2017/230)

Valitusoikeus poikkeamispäätöksestä ja suunnittelutarveratkaisusta

Valitusoikeus poikkeamispäätöksestä sekä suunnittelutarveratkaisua koskevasta 137 ja 137 a §:n mukaisesta päätöksestä on:

- 1) viereisen tai vastapäätä olevan alueen omistajalla ja haltijalla;
- 2) sellaisen kiinteistön omistajalla ja haltijalla, jonka rakentamiseen tai muuhun käyttämiseen päätös voi olennaisesti vaikuttaa;
- 3) sillä, jonka asumiseen, työntekoon tai muihin oloihin hanke saattaa huomattavasti vaikuttaa;
- 4) sillä, jonka oikeuteen, velvollisuuteen tai etuun päätös välittömästi vaikuttaa;
- 5) kunnalla ja naapurikunnalla, jonka maankäytön suunnitteluun päätös vaikuttaa;
- 6) toimialueellaan sellaisella rekisteröidyllä yhdistyksellä, jonka tarkoituksena on luonnon- tai ympäristönsuojelun tai kulttuuriarvojen suojelun edistäminen taikka elinympäristön laatuun muutoin vaikuttaminen; sekä
- 7) viranomaisella toimialaansa kuuluvissa asioissa.

Tällöin Kemijärven kaupungin valitusoikeus syntyy myös MRL 193 § 1. mom. kohtien 3 ja 5 perusteella.

Tutkavaikutukset

Tämän lisäksi vaadimme kaikkien 8 yllä mainitun rakennusluvan hylkäämistä, koska niistä puuttuvat Puolustusvoiman selvitys myllyjen aiheuttamasta ilmavalvonnan tutkahäirinnästä. Ennen rakennuslupien myöntämistä Sallan kunnan olisi pitänyt suorittaa yhteistyössä Puolustusvoimien kanssa tutkahäirinnän simultaaniselvitys, joka nyt puuttuu kokonaan.

Yhteenveto

Kemijärven kaupunki katsoo osoitetun, että Sallan Portin tuulivoimahankkeen rakennuslupapäätöksillä, kaikilla kahdeksalla päätöksellä, on kiistatta niin suuri haitallinen vaikutus Kemijärven kaupungin asemaan, että valitusoikeus syntyy MRL 192 § 1.mom. tarkoittamalla tavalla. Lisäksi kaupunki katsoo, että valitusoikeus syntyy MRL 193 § 1. mom. tarkoittamalla tavalla.

Myönnetyt kahdeksan rakennuslupapäätöstä tulee kumota lainvastaisina ja hakemukset hylätä.

Kemijärvellä 1.6.2020

Atte Rantanen
Kaupunginjohtaja

LIITTEET 1.Luettelo Kemijärven kaupungin Suomun alueen kiinteistöomistuksesta
2.kartta Kemijärven kaupungin Suomun alueen kiinteistöomistuksesta
3. Suomun alueen asemakaavaotekooste